

3 „Mindenkinek jó egy szellemi közösséghez tartozni”

RGDTS NONPROFIT KFT – PHIREN AMENCA
Volunteering – Citizens' tools for Roma Inclusion

civil társadalmi projekt

2014

Ötödik éve működik a Phiren Amencia nemzetközi hálózat magyarországi alapító tagja, az RGDTS, amely Budapestről számos önkéntes munkáját koordinálja Európa-szerte. Ám célja ennél sokkal összetettebb: önbecsülést, állampolgári részvétel megerősítést, európai identitást kínál, és főként párbeszédet romák és nem romák között. A szervezet az Európa a polgárokért program pályázati támogatásával most arra kapott lehetőséget, hogy tagjainak tapasztalatait felmérje, összegezze, és mások számára is elérhetővé tegye. Herfort Marietta koordinátor mesélt a tevékenységeikről.

A Phiren Amencia egy roma kifejezés.

Mit jelent?

Annyit tesz: Járj velünk! Egyfajta együtt gondolkodásra, közös tevékenységre utal, amelybe roma és nem roma fiatalokat

igyekszünk bevonni főként önkéntes programokon keresztül. A Phiren Amencia önkénteseket és őket koordináló szervezeteket tömörít, olyanokat, akik elkötelezettek az iránt, hogy a rasszizmus és az előítéletek ellen küzdjenek.

Ha jól értem, az önkéntesség itt nem csupán cél, de eszköz is.

A romák többszörös hátrányának leküzdéséhez az egyik legjobb módszer az önkéntesség és a nem formális oktatás azzal, hogy önbecsülést, öntudatot ad. Megtanítja az érintetteket kiállni a jogaikért, fejleszti a kommunikációs készségeiket, erősíti a roma, a magyar, de az európai identitásukat is. Az a törekvésünk, hogy a roma önkéntesek nem roma szolgálati helyekre kerüljenek és fordítva: hiszünk abban, hogy ez pozitívan hathat a társadalmi változásokra. Ám az önkéntesség nálunk csak egy elem, ezen túl képzési és találkozási lehetőségeket nyújtunk a tagjainknak. Évente kétszer egy-

hetes nemzetközi szemináriumot tartunk olyan kérdésekben, mint roma történelem, cigányellenesség, holokauszt és emlékezet, aktivizmus... Akik eljönnek ide, azok megosztják a tapasztalataikat, emellett fontos az is, hogy a romák hangja minél inkább hallható legyen Európában.

Milyen visszajelzéseket kaptok?

A legfontosabb mindig a „nem vagyok egyedül” érzése: nem vagyok egyedül a véleményemmel, problémáimmal, kérdéseimmel, gondolataimmal. Ez derül ki az Európa a polgárokért program támogatásával most folyó kutatásainkból is, amelyben háromszáz önkéntes élményeit vizsgáljuk. Fontos volt számunkra, hogy áttekinthessük eddigi munkánk eredményét, értékelni, hol állunk, és megmutatni Európának ezt a hatékony és jó gyakorlatot – persze nem hallgatva el a nehézségeit sem. Szervezetekkel és fiatalokkal mélyinterjúkat és kérdőíves felmérést készítünk az önkéntességről, helyi munkavállalási és tanulási lehetőségekről, motivációról, politikai és civil szervezetek szerepéről. Az ebből leszűrt következtetéseket jövő év márciusában, egy partnerség-építő konferencia keretében mutatjuk be Budapesten.

Jelenleg is dolgoznak nálunk külföldi fiatalok, valamint magyar romák tevékenykednek a partnerországokban?

Így van, most épp egy ukrán fiú és egy román lány önkénteskedik nálunk, ők honlapfejlesztéssel, programszervezéssel

foglalkoznak. A mi fiataljaink pedig külföldi iskolákban, migránsközpontban dolgoznak, Albániában ifjúsági klubokat szerveznek vagy például bécsi médiakutatásban vesznek részt. Volt olyan évünk, amikor összesen tíz önkéntesünk volt, mára a számuk meghétszereződött. Eleinte sokkal többen jelentkeztek nem romák, de az utóbbi években egyre több roma fiatalt is érdekel ez a lehetőség, hiszen mindenkinek jó egy szellemi közösséghez tartozni.

Sikerül elérni a kevésbé képzett, nem városi rétegeket is?

Ez mindig nehezebb. Sokat segít a közösségi média, de volt önkénteseinken is nagyon sok múlik, hiszen ők adják a jó példát. Ha a külföldi szolgálatuk lejár és hazamennek, általában bemutatják, hol voltak, mit csináltak, mit nyertek a dologgal. Sokan általuk jutnak el hozzánk.

Németországban, Franciaországban meglehetősen fejlett az önkéntesség és állampolgári részvétel kultúrája. Itthon mennyire értik, miről is szól mindez?

Sokan úgy asszociálnak, hogy önkéntes az, akit kihasználnak, aki dolgozik, de nem fizetik meg. Egyszerűen meg kell teremtenünk ennek a presztízsét. Nem könnyű beállítani egy szegregált iskolába azzal, hogy ha befejezitek a sulit, menjetek önkéntes programra. Ezért először helyi programokba próbáljuk bevonni a fiatalokat, aztán elvinni őket ifjúsági cserére, találkozókra. Ez általán-

ban hat, hiszen látják, milyen sokszínű ez a világ, találkoznak roma fiatalokkal Európaszerte, ami komoly motivációt jelent nekik akár csak az angoltanuláshoz is.

Nincs könnyű dolga annak, aki kilóg a sorból...

Sokszor valóban nehéz elmenni otthonról, ahol diszkrimináció éri az embert, oda, ahol hasonlókat tapasztal – erről többen is beszámoltak a kutatás során. Ezekből a beszélgetésekből az is leszűrhető, mennyire jó kulcs az önkéntesség. Volt például két beás fiatal Franciaországban, egy idősek otthonában. Sokáig erősen tartózkodóan viselkedtek velük szemben. Ők azonban próbálták becsempészni a kultúrájuk egy-egy szeletét: táncolni tanították a lakókat, roma ételeket főztek nekik. A program végén már az idősek kérték őket, hogy mutassanak videókat, tegyék be a zenéjüket... Egy év alatt el lehet jutni ide.

Hogyan tudjátok megőrizni az egyes projektek során kialakult kapcsolatokat?

Az oktatási programjainkra a régi önkénteseink is eljönnek trénerkedni, workshopot vezetni, és maguk is hozhatnak ötleteket, amelyeket együtt megvalósítunk. Már most részt vesznek például a következő év szervezésében.

Miként lehet szervezetként továbblépni?

Szeretnénk, ha a jövőben minden országban lenne egy-egy önkéntesünk, aki koordinálja a helyi munkát, és szeretnénk nyitni Észak- és Nyugat-Európa felé még inkább. Magyarországon pedig azon dolgozunk, hogy bevonjuk a strukturált párbeszédbe azokat a roma fiatalokat, akik már túl vannak a programjainkon, és készek erre. Azért, hogy a döntéshozatali folyamatokat ne csak átlássák, de idővel bele is tudjanak szólalni.

Ami a kutatást illeti, van-e már, ami elmesélhető az interjúkból? Mi az, ami esetleg már most kirajzolódik tanulságként?

Érdekes volt számomra például annak a romániai lánynak a története, aki huszonhét éves létére korábban még a megyehatárt sem lépte át. Szüksége volt részünkről plusz támogatásra olyan egyszerűnek tűnő dolgokban is, hogy milyen egy nagyvárosban élni, vagy épp egyedül utazni. Rengeteget formált rajta az önkéntesség, egy önbizalomteli, tapasztalt, talpraesett ember lett, aki ma Liverpoolban dolgozik. Egy másik lány Münchenbe készül dolgozni, de a szülei nem örülnek, mert távol lesz a gyermekük. Ezekből a jelenségekből látszik, hogy bár még a fiatalokban is van némi félsz, az európaiság bizony nagyon mást jelent már nekik, mint az eggyel korábbi generációnak – többek között ezért a változásért dolgozunk. •

KEMPF ZITA